

Asker ailelerine yapılacak yardım hakkında kanun lâiyhası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/664)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/3785

6 - VIII - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Asker ailelerine yapılacak yardım hakkında Dahiliye vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 5 - VIII - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Mucip sebepler

Hazerde ve seferde 45 günden fazla müddetle silâh altına almanların muhtaç ailelerine yardım işi hali hazır vaziyetin iktisap ettiği şümul itibarile ehemmiyet kesbetmiştir. 1111 numaralı Askerlik kanununun 71, 72, 73 neü maddelerile 425 numaralı Köy kanununun 13 neü maddesinin 19 neu fıkrası hükümleri dairesinde şehir, kasaba ve köylerde yapılmakta olan yardımlar hakikî ihtiyaca tekabül etmemektedir. Dahiliye vekâletince tanzim edilen ve 20 - VIII - 1940 tarih ve 2/14231 sayılı kararname ile meriyete konulan talimatnamenin tatbikatı faydalı olmuş ve muamelâtı nizam altına almış ise de zaman zaman bazı sınıf efrat silâh altına almış, bazıları terhis edilmiş, ihtiyaç miktarı daima seyyaliyetini mubafaza etmiş, muhtaç nüfus adedi çoğalmış ve yapılan yardım istikrar bulamamıştır. Biliassa bazı mntakalarda daha fazla sınıfm silâh altına alınması ve bunların ekseriyetle günlük kazançlarile geçinen zümreden bulunmaları dolayısıyla bu hal daha bariz bir surette müşahede edilmiştir.

Asker ailelerine yardım mevzuu üzerinde tetkikat yapmak için Cümhuriyet II. P. Grubu Umumi heyetince teşkil olunan komisyon tarafından itihaz olunan kararda menabi hususunda bu gün tatbik edilmekte olan ve tatbikatta verimli görülen ve halkın alışmış bulunduğu yardım menabından istifade olunması ve bunlar kâfi gelmediği takdirde Devletçe lüzum görülürse diğer vergilere bazı zamlar yapılması tavsiye olunmuştur.

Lâiyhada komisyonun bu kararı nazarı dikkate alınarak 1111 numaralı Askerlik kanunu ile 423 numaralı Köy kanununun şahsî takdir suretile mükellefiyet tahmili usulü temin edilen varidat membalarından hâsıl olacak para ile ihtiyaç karşılanmadıktan sonra baş vurulacak bir şekle konulmuştur.

Askerlik kanununun 71 nei maddesi yardıma muhtaç asker ailelerine yardımla mükellef olanları tesbit etmiştir. Mevzubahs hüküm ihtiyaca kâfi gelmediği görülmüş ve mükellefiyet tahmil edilecek olanlarla yardımdan istifade edecek olanlar lâiyhada vazıhan tesbit olunmuştur.

Halen belediyelerin vergi, rüsum ve harç namile malik oldukları gelirlere % 50 nisbetinde asker ailelerine yardım için zam yapılabilmesi esası kabul edilmiştir. 423 sayılı kanunun 1, 2, 18 ve 41 nei maddeleri bu zandan istisna edilmiştir. Tenvirat için kullanılan elektrik kilovat saat başına bir kuruş ve havagazı metre mikâbma 20 para, şehir ve kasabalar dahilinde işleyen otobüs-

lerle tramvay, tünel, banliyo trenleri, sevahili mütejavire vapurları biletlerine de birer kuruş zam yapılsın kabul edilmiştir. 2256 sayılı kanunla alınmakta olan gümrük resmine munzam belediye hissesine İera Vekilleri Heyeti kararile % 50 ye kadar zam yapılabilecek yani % 10, % 15 e iblâğ edilebilecektir. Ayrıca tecil edilen erat ve yedek subaylardan maktuan beşer lira asker ailelerine yardım parası alınması için lâihanın ikinci maddesine hükümler konulmuştur. Aneak tecil edilenlere tahmil edilen işbu mükellefiyetin Askerlik kanununun 64 neü maddesinde yazılı mükellefiyetle bir irtibat ve münasebatı mevcut değildir.

Bazı belediye ve köylerde bu kanunla temin edilen gelirlerin de ihtiyaca kifayet etmeyeceği ve bunlara merkezden yardım yapılması icabedeceği göz önünde tutulmuş bu sebeple belediye hudutları dışında işleyen muayyen tarifeli bilûmun nakil vasıtalarına % 10 gümrük resmine yapılan zamların Dahiliye vekâleti emrine Belediyeler bankasına yatırılması eiheti tercih edilmiştir. Bunlar da kâfi gelmediği takdirde belediye, hususî idare bütçelerine tahsisat konulması için de ayrıca hükümler ilâve edilmiştir.

Köylerde yardım esası imece ve ayniyat olarak nazarı dikkate alınmış ise de bazı zarurî ahvalde yapılacak naktî yardımlarda köy halkının tazyikına meydan vermemek düşüncesile senesi içinde köyee salman salma haddini geçmemek üzere yardım mükellefiyeti tarhi esasî lâihada tebarüz ettirilmişdir.

Belediye encümenlerinin bu kanunun tatbikatında ittihaz eyleyecekleri kararlara alâkahılar tarafından vukuu muhtemel itirazlar için de idare heyetleri merci olarak gösterilmiş ve kararlarının katî olması eiheti de düşünülerek alâkahıların Devlet şûrasına kadar baş vurmaları önlenmiştir.

Bu kanunun tatbikatında alâkahıların büyük ekseriyetini muhtaç asker aileleri teşkil ettiğinden dolayı bu kanun tatbikatına müteallik bileümle muamelelerin damga resminden ve bileümle harçlardan muaf tutulmaları muvafık görülmüştür.

Köy, kasaba ve şehirlerde asgari maişet haddinin ayrı ayrı tesbit olunmasından çıkacak müşkülâtı hafifletmek üzere vilâyet içindeki şehir, kasaba ve köylerin asgari maişet haddinin tesbit ve tayini salâhiyeti vilâyet idare heyetine bırakılmıştır.

Bütçe, Dahiliye, Maliye, Millî Müdafaa ve Nafia encümenlerinden seçilen 5 şer üyeden teşkil edilen Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümeni

Esas No. 1/664

Karar No. 2

8 - VIII - 1941

Yüksek Reisliğe

Dahiliye vekilliğince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetinin 5 - VIII - 1941 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kabul edilerek Başvekâletin 6 - VIII - 1941 tarihli ve kararlar 6/3785 sayılı tezkeresiyle takdim kılınmış ve tetkiki Millî Müdafaa, Nafia, Maliye, Bütçe ve Dahiliye encümenlerince seçilen beşer azadan teşkil edilen Encümenimize havale ve tevdi buyrulmuş olan «Muhtaç asker ailelerine yapılacak yardım hakkındaki kanun» lâyihası ve mucip sebepleri Dahiliye vekili hazır bulunduğu halde okundu ve yer yer Maliye, Münakalât, Millî Müdafaa vekilleri de hazır bulundurulmak ve dinlenmek suretile tetkik olundu.

Kanunun heyeti umumiyesi hakkında müzakereler yapılırken karara varmadan önce mevzuun ehemmiyeti dolayısıyla bilhassa ana prensipler üzerinde duruldu. Bunlar şu noktalarda hülâsa edilebilir:

1 - Normal zamanlara ait olarak mevcut mevzuatın günün fevkalâde ihtiyacını, milletin bu husustaki yüksek alâka ve arzularıyla tamamen mütenasip bir şekilde karşılayamaması ihtimallerini şimdiden önlemek .

Filhakika bu günkü mevzuat 1111 sayılı askerlik kanununun 71, 72, 73 ncu ve 442 sayılı köy kanununun 13 ncu maddesinin 19 ncu fıkrası hükümlerine inhisar etmekte ve bunlardan birincisinde idarei hususiye ve belediyelerin de yardıma iştiraki ancak sefer vukuuna hasredilerek halen içinde yaşanan fevkalâde devrenin icabettirdiği vüsat ve elastikiyet bulunmamaktadır.

2 - Yardım işinin mahallî veya Devlet işi olması :

Bu mevzu üzerinde esaslı ve etraflı görüşmeler yapılmış ve İstatistik umum müdürlüğünden alınan ve yardıma muhtaç olduğu tesbit edilecek asker ailelerinin büyük kıs-

mının vaziyet ve ihtiyaçlarının mahiyeti hakkında fikir veren aşağıdaki rakamlar ve Dahiliye vekilinin şimdiki kadar yapılmış tecrübeler hakkında verdiği hulâsaten aşağıya alınan malûmat varılan neticede âmil olmuştur:

a) Memleket faal nüfusunun % 82 si çiftçi ve köylüdür.

b) Nüfus grupları itibarile şehir ve kasabalarımızın vaziyeti şudur:

Şehir ve kasaba
adedi

1 -	500 nüfuslu olan	9
501 -	1 000 »	39
1 001 -	2 000 »	63
2 001 -	3 000 »	59
3 001 -	4 000 »	48
4 001 -	5 000 »	26
5 001 -	6 000 »	30
6 001 -	7 000 »	15
7 001 -	8 000 »	10
8 001 -	9 000 »	10
9 001 -	10 000 »	14
10 001 -	15 000 »	32
15 000 -	20 000 »	11
20 000 -	25 000 »	16
25 001 -	50 000 »	14
50 001 -	100 000 »	4
100 001 -	— »	3
		403

c) Memleketimizdeki köy adedi 43 598, nahiyeye adedi 239 zu tam teşkilâtli, 673 ü yarı teşkilâtli olmak üzere 912 dir. Bütün belediyelerimizin adedi 544, belediyesi olan nahiyelerin adedi 86, belediyesi olan köylerin adedi 30 dur. Muhtarlık teşkilâtı olan köylerimiz, nüfus vaziyetleri itibarile aşağıdaki manzarayı göstermektedir.

	Muhtarlık köy adedi		Muhtarlık köy adedi
1 - 50 ye kadar nüfuslu	966	401 - 500 ze kadar	3 293
51 - 100 »	2 903	501 - »	6 766
101 - 150 »	3 935	Yekûn	34 876
151 - 200 »	4 270		
201 - 250 »	4 092		
251 - 300 »	3 359	d) Şimdiye kadar yapılmakta olan yardımın miktar, nevi ve tevzii hakkında Dahiliyece ve-	
301 - 400 »	5 292	rilmış olan malûmat ise şudur :	

Vilâyetin ismi	Şehirlerdeki nüfus adedi	Köylerdeki nüfus adedi	Bir aylık vari- dat ve yapılan yardım Lira	Asgarî ma- işet haddi Lira
Afyon	4 990	14 155	2 196	Ş. Köy 6 - 4
Ağır	80	1 220	1 900	2 - 1
Amasya	1 835	2 025	1 843	4 - 3
Ankara	2 573	3 319	6 315	8 - 6
Antalya	1 385	3 615	1 039	6 - 4
Aydın	2 140	1 660	2 405	3 - 2
Balıkesir	3 004	7 455	7 393	6 - 5
Bilecik	420	587	873	8 - 5
Bingöl	56	777	65	10 - 5
Bitlis	260	234	627	7 - 5
Bolu	2 080	6 880	1 257	7 - 5
Burdur	1 035	4 035	270	6 - 4
Bursa	17 735	14 650	8 491	8 - 5
Çanakkale	3 715	7 450	3 410	6 - 4
Çankırı	3 680	6 290	5 506	6 - 5
Çoruh	165	1 210	326	3 - 2
Çorum	809	1 526	2 077	4 - 3
Denizli	3 220	4 865	1 009	6 - 4
Diyarbakır	232	540	1 470	6 - 4
Edirne	1 345	2 075	1 336	5 - 3
Elâzığ	1 005	5 395	1 223	4 - 3
Erzinean	950	3 630	2 729	4 - 3
Erzurum	1 685	225	906	5 - 3
Eskişehir	500	110	2 008	4 - 3
Gaziantep	1 795	595	1 129	5 - 4
Giresun	620	6 205	961	3 - 2
Gümüşane	20	236	91	8 - 5
Hakâri	90	446	73	5 - 4
Hatay	250	325	399	6 - 4
İçel	2 855	4 365	3 332	4 - 2

Vilâyetin ismi	Şehirlerdeki nûfus adedi	Köylerdeki nûfus adedi	Bir aylık vari- dat ve yapılan yardım Lira	Asgarî ma- işet haddi Lira
İsparta	6 265	6 625	1 736	Ş. Köy 3 - 2
İstanbul	34 430		51 618	8 - 6
İzmir	14 560	4 920	18 314	6 - 4
Kars	2 170	5 705	1 048	5 - 4
Kastamonu	4 990	3 960	1 555	6 - 5
Kayseri	8 535	7 170	6 897	7 - 5
Kırklareli	1 510	2 735	911	6 - 4
Kırşehir	1 805	5 680	689	7 - 6
Kocaeli	13 990	14 605	2 668	7 - 5
Konya	6 920	7 275	6 636	6 - 4
Kütahya	9 050	7 025	2 431	6 - 5
Malatya	2 315	14 565	2 130	6 - 5
Manisa	8 110	7 110	6 401	6 - 4
Maraş	1 135	1 135	1 908	7 - 6
Mardin	316	905	155	7 - 6
Muğla	1 620	4 335	1 469	4 - 3
Muş	270	350	385	8 - 6
Niğde	1 017	3 217	8 188	4 - 3
Ordu	381	2 960	1 848	4 - 3
Rize	1 285	935	834	6 - 4
Samsun	3 235	8 240	8 448	8 - 6
Seyhan	3 630	3 235	4 352	7 - 5,5
Siird	590	435	408	3 - 2,5
Sinob	850	1 035	491	6 - 4
Sivas	5 335	6 735	2 110	7 - 5
Tekirdağ	2 360	4 100	2 113	4 - 3
Tokad	2 330	13 900	2 061	3 - 2
Trabzon	1 240	1 975	1 799	6 - 5
Tunceli	195	393	632	6 - 5
Urfa	1 795	410	613	5 - 4
Van	1 165	1 430	628	6 - 5
Yozgad	1 085	2 375	870	3 - 2
Zonguldak	1 545	1 065	2 996	5 - 4
Yekûn	206 188	260 630	208 265	

Vilâyetin ismi	Bir ayda yapılan ay- niyat miktarı (Kilo)	Vilâyetin ismi	Bir ayda yapılan ay- niyat miktarı (Kilo)
Afyon	2 532	Niğde	21 654
Ağrı	5 635	Ordu	10 800
Amasya	4 274	Rize	850
Ankara	2 822	Samsun	9 094
Antalya	1 640	Seyhan	13 637
Aydın	3 198	Siird	870
Balıkesir	36 095	Sinob	1 659
Bilecik	26 898	Sivas	778
Bingöl	10 014	Tekirdağ	7 887
Bitlis	2 576	Tokad	7 012
Bolu	2 992	Trabzon	862
Burdur	7 320	Tunceli	9 022
Bursa	3 050	Urfa	5 915
Çanakkale	29 127	Van	4 100
Çankırı	6 700	Yozgad	6 385
Çoruh	2 516	Zonguldak	4 313
Çorum	16 261		
Denizli	793	Umumî yekûn	435 473
Diyarbakır	550		
Edirne	1 200		
Elâzığ	27 983		
Erzincan	2 150		
Erzurum	6 517		
Eskişehir	5 125		
Gazianteb	3 985		
Giresun	1 260		
Gümüşane	1 540		
Hakkâri	2 190		
Hatay	2 690		
İçel	1 100		
İsparta	1 050		
İstanbul	1 239		
İzmir	2 714		
Kars	1 000		
Kastamonu	1 100		
Kayseri	1 200		
Kırklareli	1 400		
Kırşehir	10 297		
Kocaeli	1 700		
Konya	5 970		
Kütahya	5 291		
Malatya	65 291		
Manisa	5 200		
Maraş	4 000		
Mardin	2 300		
Muğla	1 100		
Muş	2 050		

3 - Başlıcaları aynen naklolunmuş olan bu müs-
bet malûmatın tetkiki, yardıma muhtaç olanlar-
dan büyük kısmının, mahiyet ve nevi bakımın-
dan, ihtiyaçlarının, hususiyet ve galip vasfı üze-
rinde tereddüde mahal bırakmıyacak kanaatlere
işal etmiş ve bilhassa köylü ve çiftçi ailelerden
mühim bir kısmının hiç bir naktî yardımla karşı-
lanamıyacak aynı ve incecce yolile yardım ihti-
yaçları da nazara alınarak :

i) Esas itibarile yardımın, mahallî olması ve
mahallin hususiyet ve ihtiyaçlarına uygun tatbik
şekillerini ihtiva etmesi,

ii) ve aneak mahallen ihtiyaçını karşılanamadı-
ğı hallerde merkezce yardım edilmesi ve bunun
için de, Dahiliye emrinde bir fon tesisi,

iii) ve bulunulan mahallerden, şeraiti daha
uygun sahalara akın ihtimallerini önlemek için,
bulunulan mahallere tâbi kalarak, alâkalıların
ikametgâhlarını tebdil halinde dahi yine aynı
yerden yardım hisselerini almağa devam etme-
leri,

Kanaatleri tebarüz etmiştir.

Dahiliye vekâletinden alınmış olan, vilâyet-
lere tayin olunmuş asgarî mâişet sütununu da
havi cetvelin, burada aynen nakli, sadece bu
mevzuda esaslı bir vesikanın kaydinde fayda

olacağı mülâhazasına müstenit olup aynı zamanda gerek bu suretle takdir olunacak asgarî maişet hadlerinin hakikî hadler olmasının ehemmiyetle takip ve temini ve gerek yardım nisbetinin daima mümkün olan en yüksek derecelere yükseltilmesi için her türlü mesai sarfının bilhas- sa temenni edilmesinin bu mazbataya kaydında da fayda görülmüştür.

4 - Asgarî maişet :

Aynı mülâhazalarla asgarî maişet hadlerinin kanunda veya umumî esaslar halinde tesbiti ciheti de uzun uzadıya görülmüş ve varılan

mülâhazalara âmil başlıca mütalealar şunlar olmuştur.

a) Memleketimizin arzettiği muhtelif iklim, çalışma vesait ve tarzı ve geçinme şartları itibarile bütün memleketi şamil umumî hadler tesbitine imkân yoktur.

b) Konjonktür dairesinin bu hususta şimdiye kadar mahdut mntakalarda yaptığı ve neşrettiği tetkik neticelerine göre ankete dahil ve binnetice muayyen ve mahdut ziraî işletmeler itibarile vaziyet şudur :

Mmtakalar	Ankete dahil işletme adedi	Nüfus sayısı	Varidat 100 itibarile		
			Senelik hasılatı Lira	Geçinme mas- rafı	İşletme mas- rafı
Orta Anadolu	63	448	430	62	38
Karadeniz	66	468	363	70	30
Marmara	60	420	486	58	42
Eğce	60	368	548	55	45
Akdeniz	53	344	536	55	45

c) Aynı dairenin yine mahdut işçi ve küçük memur aile grupları üzerinde yaptığı geçinme vaziyeti hakkındaki anketde aynı tenevvüü göstermektedir.

d) Nihayet, bundan evvelki fıkrada arzolu- nan vesikada vilâyetlerce tesbit edildiği görü- len asgarî maişet hadleri hakkındaki rakamlar da bu neticeleri teyit etmektedir.

Bütün bu mülâhazaların da sevkile asgarî maişet hadlerinin ne rakam halinde ne de umu- mî prensipleri tesbit edilmek suretile bu kanun- da tavzihi doğru ve mümkün görülmemiş ve yapılacak yardımın asla bu derece dununa düşürülmemesi kaydile bu ciheti mahallin hususi- yetlerine göre tetkik ve tesbit edilmek üzere vilâyetlere bırakmak daha uygun görülmüştür :

5 - Yardımın malî plânı :

Yapılan tetkikata ve alınan malûmata göre yardıma muhtaç yurtdaşların sayısı hali hazırda 500 000 sularındadır. Bunlara yapılacak yardım senede 18 milyon lira olarak tahmin olun- makta ve nisfî ve belki de nisfından biraz fazlası

imece ve ayniyat şeklinde temin olunacağı he- saplanmaktadır.

Filî vaziyete nazaran, bu günkü mevzuat da- hilinde bu maksat için yapılmış naktî tahsilât ayda 208 bin lira hadlerinde bulunmakta ve yardımın merkezi sıkletini aynı yardımlar ve imece şekilleri teşkil etmektedir. Bu vaziyet da- hilinde ve ileride bu gün için 500 bin olarak ifade edilmiş rakamın daha ziyade artması veya azalması imkân ve ihtimalleri de nazara alın-arak buna göre tâbikatı tanzim olunacak elâs- tikî bir sistem zaruret halinde görülmüş ve yeni teşkilâtı istilzam edecek ve akisleri ve muhtelif faaliyet şubeleri ve vergiler üzerinde tesirle- ri iyice hesaplanmağa muhtaç yeni yeni vergi mat- rahları yerine, mevcut, umumî ve yukarıdanberi arzolunan mülâhazalara uygun menabie zam yapılması ve bu zamlar da kâfi gelmezse tev- zi şekline gidilmesi ve belediye ve hususî idare- ler bütçelerinden doğrudan doğruya ve Muvaz- zenei umumiyeeye dahil vergilere bu maksatla yapılacak zamlar yolilada Muvazenei umumiye- den bilvasıta, yardım temin edilmiş olması hak- kindaki mütalealar daha uygun ve matlup elâs-

tikiyete daha hâdim görülmüştür.

6 - Murakabe, takip :

Asker ailetlerine yardım için bu kanunla tahsil edilecek paralar ve bu paralardan sarfiyatın belediye ve köy bütçelerinde hususî fasıllara alınması suretile malî kontrolün, bu bütçelere tatbik olunan usullerle temini, ayniyat ve imece yardımları hakkında da bu bütçelerin mucip sebepler kısmında tafsilât verilmesi ve Dahiliye vekâletinin ayrıca teşkilât yapmaksızın kendi alâkalı teşkilâtile müstemirren, yurt içinde bu kanunun lâyikile tatbikini temin edecek mesai sarf ve bütün yurda şamil malûmat cem ve sureti mahsusada telfik etmesi de tabîî bir vazife olarak görülmüştür.

7 - Umumî hesaptan neticede artacak paralar :

Böyle bir hal velev müstebat dahi olsa, böyle bir ihtimali karşılayacak hükmü şimdiden derpiş etmek veya âtiye bırakmak görülmüş, tahassül edecek vaziyete göre bunu, bu maksatla faizle müstemirren büyüyecek daimî ve bu iş için bir ihtiyat fonu yapmak veya diğerk bir teklifle Meclise gelmek şıklarının Hükûmete bırakılması tercih olunmuştur.

8 - Diğer memleketlerde tatbikat :

Aynı zamanda diğer memleketlerdeki tatbikata ait kanunlar ve malûmat da gözden geçirilmiş ve bunlardan her birinin ancak kendi vaziyet ve hususiyetine ve kanun manzumelerine uyar hükümleri ihtiva ettiği ve yukarıdanberi hulâsa edilen umumî prensip düşüncelerimizi teyit eder mahiyette olduğu görülmüştür.

Bu umumî incelemelerden ve bazı ana prensipler üzerinde görüş iştirakleri tesbit edildikten sonra bu mülâhazaları da tatmin eder mahiyette olan lâyihanın heyeti umumiyesi ile şayanı müzakere olunduğuna karar verilerek sırasile maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Madde 1, 2 — (Hükûmetin birinci maddesi),

Yardımanın mebdede ve muntahasının da ilâvesile iki madde halinde telfiki daha uygun olacağına karar verilerek, bazı ifade tashihleri de yapılmak ve firariler ve izinsizler hakkında da hüküm

konmak suretile ilişik şekle ifrağ edilmiştir.

Bu madde üzerinde Encümenimizde hayli uzun süren görüşmeler sonuna nazaran mazbataya kaydında fayda görülen noktalar şunlardır :

a) Prensip itibarile 45 günden ziyade askerlik hizmetinde bulundurulacakların ailelerine yardım, ihtiyat veya kura efradı arasında tefrik yapılmaksızın, mutlak olarak kabul edilmiş bulunmaktadır.

b) İkinci madde sonundaki (c) fıkrasında yardımdan istifade edebilmek için ileri sürülmekte olan şartlar arasındaki imkân kelimesile Encümenin istihdaf ettiği mâna, ötedenberi çalışarak hayatını müstakillen ve normal geçim seviyesinde kazanmakta olan ve yardım istediği anda da bu tarzda çalışmakta bulunan veya bu şekilde filen çalışma imkânı tehiye ve irae edilen kimseler hakkındaki tetkiki kolaylaştırmaktır. Burada maksut olan şey tam ve normal şekilde geçim imkânına malik olmak veya edilmektir. Yoksa yardım hükmünü infazla mükellef olanların, yardım yapılanlardan herhangi birinin maişet seviyesini bir az daha islâh edebilecek bir iş bulmuş olmasının yardımı kesmelerine sebep teşkil edemeyeceği âşikârdır.

Bilâkis encümenimiz yardım görenlerin maişet seviyelerini imkân nisbetinde daha iyi bir hale getirebilmeleri için kendilerine, her birinin vaziyetine en uygun munzam iş ve çalışma imkânı ve iş bulmak ve çocuk sahibi kadın yurddaşların müsterih bir halde işe gidebilmelerini temin etmek için sıhî çocuk bakım merkezleri tesisine çalışmak hususunda belediyelerin vilâyetlerin ve hatta Dahiliye ve iktisat vekâletlerinin bilhassa sarfı mesai etmesi ve muktazi teşkilâtı vücade getirmesini ehemmiyetle tavsiye ve temenniye şayan bulmuştur.

Madde 3 — (Hükûmetin ikinci maddesi) :

Bu madde vuzuhu daha ziyade temin için bazı kelime ve ifade tashihleriyle kabul edilmiştir.

Metinde görüleceği üzere buradaki «asgarî maişet» tabiri, yardım asgarî maişet haddi dahilinde olacak demek olmayıp bunun dununa asla düşmeyeceğini göstermek maksadile kullanılmış bulunmaktadır.

Yardım görenler ikametgâhlarının şartları da-

ha müsait yerlere nakletseler dahi yine askere gidenin askere gittiği tarihteki ikametgâhının bulunduğu mahallin yardımını ve yine o mahalden alacaklardır.

Madde 4 — (Hükûmetin üçüncü maddesi) :

Bu madde de, keza kelime ve ifade tashihleriyle ve banliyö trenlerinin ikinci mevkiine ait ufak bir tadille kabul edilmiş bulunmaktadır.

Yapılan tetkikat göre belediyelerin vargi, rüsum, harç ve ücret olarak, Belediye vergi ve resimleri kanununa tevfikan elde ettikleri gelir yekûnu, en son rakamlara nazaran, senede 14 407 000 lirayı bulmakta ve bu miktarın 3 566 000 lirası İstanbul belediyesine ait bulunmaktadır.

(a) fıkrasında istisna edilmiş olan maddeler srasile; musakkafat vergisinin belediye hududu dahilinde tahsil olunan kısmının rubunun belediyeye ait olacağı hakkındaki hükümle, temettü vergisine % 25 şî tecavüz etmemek üzere belediyelerce ilâve edilebilecek munzam hisse, kasaba ve şehir kadastrosunun tanzimi ve bağ, bahçe ve bostanların mahallelere tefriki ile muktazi harita ve masarifi keşfiye için arsa ve ebniye sahiplerinden alınacak ücret ve müceddeden inşa edilecek hadların ve lâğım masarifi inşaiyesi olarak o sokakta bulunan ebniye eshabından alınacak iştirak hissesi hakkındaki hükümleri ihtiva etmektedir. Bu istisnalar hariç olmak üzere elde edilmesi mümkün varidat 6 250 000 lira olarak tahmin edilmiştir.

(b) fıkrasında mukayyet zamlardan ümit edilen gelir:

Elektrik sarfiyatından 74 634

Havagazı sarfiyatından 128 841

(c) fıkrasında mukayyet zamlardan tahminler ise: 444 900 liradır.

Maamafih aynı maddede muharrer veçhile bu zamların hepsini birden veya kısmen yapmak hususunda olduğu kadar, (a) fıkrası itibarile her birine yapılacak ve azamisi % 50 yi geçmiyecek zam nisbeti itibarile de, belediyeler için takdir hakkı kabul edilmek suretile, hayata ve ihtiyaca intibak ve elastikiyet imkânları teminine bilhassa atfı ehemmiyet edilmiştir.

Madde 5 — (Hükûmetin dördüncü maddesi)

Bazı kelime değişiklikleriyle aynen kabul edilmiştir. Bu maddenin tatbikile kabili temin görülen gelir yekûnu 225. 000 lira raddelerindedir.

Madde 6 — (Hükûmetin beşinci maddesi)

Bu maddede mevcut tecili, mevcut mevzuatta matuf bulunduğu maddeler zikrolunmak suretile tadilen ve ekseriyetle kabul edilmiştir. Ekalliyetin noktai nazarı bir kısım işçi ve küçük memurun istisnası ekseriyetin fikri tecilin bunu telâfi edeceğidir. Bu maddenin tatbikile elde edilmesi düşünülen gelir 700 000 liradır.

Madde 7 — (Hükûmetin altıncı maddesi)

Bu madde üzerinde encümende bilhassa konuşmalar ve fikir teatileri yapılmıştır ki başlıcaları şu noktalarda toplanabilir.

1 - Tevziin bir çok bakımlardan doğurabileceği güçlükleri nazara alarak bu maddeyi külliyen tay ve yerine yeni yeni vergi kaynakları ikame etmek :

Bu mülâhaza ile ileri sürülmüş fikirler tetkik ve tahlil edilmiş ve bu mazbatanın başlarında arz edilen umumî mülâhazalar sevkile ve bu iş için hiç bir yeni masraf ve teşkilât yapmamak emelile Hükûmetin teklifi tercih olunmuştur.

2 - Tevzide adaleti temin ve her türlü örfî hareket ve karar ihtimallerini önlemek için sabit esaslar koymak ve aynı belde veya belediye hududu içinde veya sureti umumiyede yurt içinde aynı matrahlar üzerine mükerrer tarhiyata meydan vermemek ve imecelerde vücudu sağlam olmayıp malî vaziyeti müsait olan veya malî vaziyeti müsait olup vücut sağlamlığı bulunmayanların da yardıma iştiraklerini temin edecek hükümler koymak.

3 - Memur ve müstahdemler maaşatına müracaatı bunların muhtelif vergilerle mahmul bir halde bulunmaları ve sabit irathların buhran zamanlarında ve fevkalâde vaziyetlerde malûm olan hususî halleri dolayisile, katî zaruret halinde ve en sonra yapılmasını temenni etmek ve Hükûmet teklifindeki 30 lira haddi 50 liraya çıkarmak ve hasılatı mahallî vilâyetler emrine bırakmıyarak, Belediyeler bankasında Dahiliye vekâleti emrine açılacak umumî hesaba nakil ve geliri karşılaştığı masrafı karşılamayan belediyelere yardıma hasretmek.

Maddede bu mülâhazaları tatmin eder kelime ve ifade değişiklikleri yapılmış ve memur ve müstahdem maaşlarına müracaatın en sona ve katî zaruret haline bırakılmasının mazbataya

ehemmiyetle kaydında fayda görülmüştür.

Bu maddenin en sonunda «idare heyetlerinin kararları katidir» ibaresile encümenimizce kasdedilmiş mâna, bu nevi kararlar hakkında idarî dava yolunun kapalı olacağıdır. Yoksa sarîh bir kanunsuzluk veya hesabî vesair hata vukuunda vazifeli makamlar doğrudan doğruya veya müracaat üzerine tashih yapamaz demek değildir.

Maddet 8 — (Hükûmetin 7 nei maddesi)

Aynen kabul edilmiştir. Bu maddenin tatbikiyle elde edilecek gelir bir milyon lira olarak tahmin edilmiştir.

Madde 9 — (Yeni madde)

Kanun sadece fevkalâde zamanlara münhasır olmak üzere tanzim ve kabul edilmemekte olduğuna nazaran, hasran asker ailelerine yardım maksadile kabul edilmiş imkânların ihtiyaç ve zaruretlerle mukayyet kalması ve ihtiyaç azaldıkça normal ve mahallî yardımlarla temini maksada çalışılması hiç bir vehile hiç bir şart dahilinde hiç bir maksat için malî kaynak halini almaması için Hükûmetin de teklifi ve mütaleası üzerine vazolunmuştur.

Madde 10 — (Hükûmetin 8 nei maddesi)

Aynen kabul edilmiştir.

Madde 11 — (Hükûmetin 9 neu maddesi)

Aynen kabul edilmiştir. Her halde % 1 denün olmaması temennisi ilâve olunur.

Madde 12 — (Hükûmetin 10 neu maddesi)

Kelime tashihi ile kabul edilmiştir.

Madde 13 — (Hükûmetin 11 nei maddesi)

İfade tertibi ve kelime değişiklikleriyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 14 — (Hâve edilen madde)

Bu kanun hükümlerinin 45 günden fazla askerlik hizmetinde kalacakların kâffesini şamil halde bulunması itibarile 1111 sayılı kanunun mütenazır maddelerinin ilgası zarurî olduğundan Hükûmetle müttelik olarak konmuştur.

Muvakkat madde 1 — Hükûmetin muvakkat birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat madde 2 — Hükûmetçe müzakere sırasında teklif olunmuştur. Muicp sebebi bazı vilâyetlerde yeni kanunun istilzam ettiği ha-

zırlıkları derhal ifaya imkân olmadığı Dahiliye vekilinin verdiği izahattan anlaşılmiş ve bu mın-takalardaki muhtaç asker ailelerinin menfaatlerini vikayeten bu hükmün kabulünde zaruret görülmüştür. Bu vilâyetlerin aynı zamanda yeni kanunun icabettirdiği hazırlıkları süratle ikmale çalışmaları ve icabettirdiği tahsilât ve tevziatı da bir taraftan ve aynı zamanda yapacakları tabiidir.

Madde 15 — Hükûmetin 12 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 16 — Hükûmetin son maddesi aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın ehemmiyet ve müstaceliyetine binaen takdimen ve müstacelen müzakeresinin arzına karar verilerek Yüksek Reisliğe sunuldu.

Muvakkat E. Reisi Urfa <i>Gl. Ahmed Yazgan</i>	M. M. Manisa <i>F. Kurdoğlu</i>	Kâtip Zonguldak <i>I. E. Bozkurt</i>
--	---------------------------------------	--

Kütahya <i>A. Tiritioğlu</i>	Kırklareli <i>B. Denker</i>	Konya <i>A. R. Türel</i>
---------------------------------	--------------------------------	-----------------------------

Muş <i>Ş. Ataman</i>	Kayseri <i>N. Toker</i>	Seyhan <i>Sinan Tekelioğlu</i>
-------------------------	----------------------------	-----------------------------------

Erzurum <i>Aziz Akyürek</i>	Afyon K. <i>M. Gönenç</i>	Çoruh <i>A. R. Erem</i>
--------------------------------	------------------------------	----------------------------

Sivas <i>A. N. Demirağ</i>	Urfa <i>R. Soyer</i>	Urfa <i>Ş. Uluğ</i>
-------------------------------	-------------------------	------------------------

Erzurum <i>N. Elgün</i>	Kars <i>E. Özoğuz</i>	Ankara <i>Ekrem Ergun</i>
----------------------------	--------------------------	------------------------------

Balıkesir <i>Hacim Çarıklı</i>	Tokad <i>Cemal Kovacı</i>	Kırklareli <i>Hamdi Kulçeli</i>
-----------------------------------	------------------------------	------------------------------------

Kayseri <i>Ömer Taşçoğlu</i>	Gümüşane <i>Ziya ZARBUN</i>
---------------------------------	--------------------------------

Lâyihanın üçüncü maddesinin ikinci fıkrasındaki « en az oradaki asgarî maişet » ifadesinde « asgarî » tabirinin yerine « vasatî », üçüncü fıkrasında « yardım mahallerine ait asgarî maişet haddi » ifadesindeki « asgarî » tabirinin yerine de « en az vasatî » kaydinin konmasını ve bu su-

retle ifadenin « yardım en az mahallerine ait vasatî maişet » şeklini almasını tercih ediyorum.

Bursa

Nevzad Ayas

6 ncı madde : fabrikalar ve maden havzaları amelelerini dairei şümulüne aldığından bu ver-

ginin bu gibi geliri az vatandaşlar hakkında tatbikını muvafık bulmuyorum.

Günlük kazancı 100 kuruştan aşağı olan işçi ve amele ile aylık maaş veya ücret tutarı 30 liradan aşağı olan memurin ve müstahdemine teşmil edilmemesi mütaleasındayım.

İçel

T. C. Beriker

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Muhtaç asker ailelerine yapılacak yardım hakkında kanun

MADDE 1 — Hazarda ve seferde 45 günden ziyade müddetle askerde bulunanların muhtaç ailelerine yardım yapılır.

Bu yardım yapılabilmek için yardım isteyenlerin :

a) Askerin usul ve furuu, zevcesi, erkek veya kız kardeşi olmaları,

b) Yiyecek ve sair ihtiyaçlarının ötedenberi askere giden tarafından temin edilmekte olması,

c) Rayici mahalliye göre idare ve ihtiyaçlarını temin edecek ne kendilerinin ve ne de askere gidenin servet ve gelirleri bulunmaması şarttır.

MADDE 2 — Yardım isteyenlerin taleplerini şehir ve kasabalarda belediye encümenleri ve köylerde ihtiyar meclisleri tetkik ederek yardıma muhtaç olanların adedini, rayici mahalliye göre her bir nüfusa yapılacak aynı veya nakdî yardım miktarını ve imecenin nevi ve tarzını tesbit ederler, yardım miktarı her yerde asker ailelerine en az oradaki asgarî maişet haddi içinde geçindirecek derecede olacaktır. İhtiyaçlarının tamamını kendileri tedarik edemeyip

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Hazarda ve seferde 45 günden ziyade müddetle askerlik hizmetinde bulunanların muhtaç ailelerine yardım yapılır.

Bu yardım askerin hizmete alındığı tarihten başlar, terhisini takip eden 15 günün hitamında sona erer.

Kanunî sebep ve salâhiyete müstenit olmaksızın vazifesinden ayrılmış olanların ailelerine yapılmakta olan yardım, resmî ittila tarihinden itibaren, iltihakında tekrar devam olunmak üzere derhal kesilir.

MADDE 2 — Yardımdan istifade için :

a) Askerin usul veya furuu, karısı, kız veya erkek kardeşi olmak,

b) Yiyecek ve sair ihtiyaçları askere giden tarafından temin edilmekte bulunmak,

c) Mahallî rayice nazaran idare ve ihtiyaçlarını temin edecek ne kendilerinin, ne askere gidenin geçim vasıta ve imkânı bulunmamak şarttır.

MADDE 3 — Yardım isteyenlerin talepleri, şehir ve kasabalarda belediye encümenleri, köylerde ihtiyar meclisleri tarafından tetkik edilerek yardıma muhtaç olanların adedi, mahallî rayice göre her bir nüfusa yapılacak aynı veya nakdî yardım miktarı ve imece nevi ve tarzı tesbit olunur.

Yardım miktarı, her yerde asker ailelerini, en az oradaki asgarî maişet haddi içinde, geçindirecek derecede olacaktır.

ancak bir kısmını tedarik edenlere yapılacak yardım; mahallerinde asgarî maişet haddi ile kendi gelirleri arasındaki farkın ikmaline inhisar eder. Köy, kasaba ve şehirlerdeki asgarî maişet haddi vilâyet idare heyetince tesbit ve tayin olunur. İdare heyetinin bu kararı katidir.

İşbu yardımın ne suretle yapılacağı şehir ve kasabalarda belediye encümenlerince ve köylerde ihtiyar meclislerince tesbit ve onlar vasıtasile ifa olunur. Büyük şehirlerde tahkikatın lâyükile icra edilebilmesi için şehri lüzumu kadar semtlere ayırmağa ve ayrıca talî heyetler teşkiline de belediyeler salâhiyetlidir.

MADDE 3 — Bu yardıma karşılık olarak şehir ve kasabalarda belediye meclisleri :

a) Belediye vergi ve resimleri kanununun 1, 2, 18 ve 41 nci maddelerinde yazılı hisse ve masarifi keşfiye ve inşaiye hariç olmak üzere mezkûr kanuna müsteniden alınmakta olan resimlere % 50 ye kadar zam icrasına,

b) Smaî müesseselerde (Tramvaylar dahil) kullanılan elektrik, havagazı hariç olmak üzere belediye hududu içinde istihlâk olunan elektriklerin beher kilovat saatine bir kuruş ve havagazının beher metre mikâbına yirmi para zam vazına,

c) Şehir ve kasabalar dahilinde işleyen otobüslerin bilet bedellerine bir kuruş, banliyö trenlerinin birinci ve 2 nci (abonman kartları dahil) ve diğer muayyen tarifeli bilûmum nakil vasıtalarının (Haliç vapurları hariç) birinci mevki biletlerine (lüks bilet dahil) bir kuruş zam yapmağa salâhiyetlidir. Bunların hepsine birden zam yapmak mecburî olmayıp ihtiyaçları nisbetinde ve hangisine münasip ise ona zam yapmağı belediyeler takdire salâhiyetlidirler.

Bunlardan (a) işaretli fıkrada yazılı olanlar asılları ile birlikte belediyece tahsil olunur. (b) işaretli fıkrada yazılı zamlar faturalara zam suretile, elektrik ve havagazı müesseseleri tarafından, (c) işaretli fıkrada yazılı olanlarda bilet bedellerine ilâveten vesaiti nakliye işleyen efrat ve müesseselerce tahsil olunarak tahsil edildiği ayın nihayetinden itibaren 45 nci günü akşamına kadar. Banliyö trenlerinde bilet bedellerine yapılacak zamlar tahsil edildiği ayın ni-

İhtiyaçlarının tamamını kendileri tedarik edemeyip ancak bir kısmını temin edeceklere yapılacak yardım, mahallerine ait maişet haddi ile kendi gelirleri arasındaki farkın ikmaline inhisar eder.

Köy, kasaba ve şehirlerdeki asgarî maişet haddi, vilâyet idare heyetince tesbit ve tayin olunur. İdare heyetinin bu kararı katidir.

Yardımın ne suretle yapılacağı, şehir ve kasabalarda Belediye encümenlerince, köylerde ihtiyar meclislerince tesbit ve onlar vasıtasile ifa olunur.

Büyük şehirlerde incelemenlerin lâyükile yapılabilmesi için şehri lüzumu kadar semtlere ayırmağa ve ayrıca tali heyetler teşkiline belediyeler salâhiyetlidir.

MADDE 4 — Bu yardım karşılığı olarak şehir ve kasabalarda belediye meclisleri :

a) Belediye vergi ve resimleri kanununun 1, 2, 18 ve 41 nci maddelerinde yazılı hisse, keşif ve inşa masrafları hariç olmak üzere, mezkûr kanuna müsteniden alınmakta olan resimlere % 50 ye kadar,

b) Smaî müesseselerde ve tramvaylarda kullanılan elektrik ve havagazı hariç olmak üzere belediye hududu içinde istihlâk olunan elektriklerin beher kilovatına bir kuruş ve havagazının beher metre mikâbına 20 para,

c) Şehir ve kasabalar dahilinde işleyen otobüslerin bilet bedellerine ve banliyö trenlerinin ve haliç vapurları hariç olmak üzere diğer muayyen tarifeli bilûmum nakil vasıtalarının birinci mevki biletlerine bir kuruş zam yapmağa mezdur.

Şu kadarki bu zamların hepsinin birden yapılması mecburî olmayıp, ihtiyaçları nisbetinde ve hangisi münasipse ona zam yapmağı takdire, belediyeler salâhiyetlidir.

Bunlardan (a) işaretli fıkrada yazılı olanlar, asılları ile birlikte belediyeler,

(b) işaretli fıkrada yazılı zamlar, faturalara zam suretile elektrik ve havagazı müesseseleri, (c) işaretli fıkrada yazılı olanlar ise bilet bedellerine ilâveten nakil vasıtalarını işleyen fertler ve müesseseler tarafından tahsil olunur. Bunlardan banliyö trenlerinde bilet bedellerine yapılacak zamlar, tahsil edildiği ayın nihayetinden itibaren 75 nci günü akşamına kadar ve diğerleri tahsil edildikleri ayın nihayetinin-

hayetinden 75 nci günü akşamına kadar doğrudan doğruya buldukları mahallerin belediyelerine yatırılır.

Belediye meclislerince konulan yardım zamlarını tahsil etmeyen veya tahsil ettikleri yardım paralarını yukarıda yazılı müddetler içinde yatırmayan efrat ve müesseselerden ve Devlete ait müesseselerin âmiri ita ve muhasiplerinden tahsil etmeğe veya yatırmağa mecbur oldukları mebalîği % 10 zam ile ve Tahsili emval kanununa göre belediyelerce tahsil edilir.

MADDE 4 — Belediye meclisleri asker ailelerine yardım için tiyatro, sinema ve konserlerin biletlerine de % 10 a kadar zam icrasına salâhiyetlidir. Bu zamlar biletler üzerinde gösterilebileceği gibi bilet bedellerine ilâve de olunabilir. Bu zamlar da 3702 numaralı kanun hükümleri dairesinde Maliyece tahsil olunarak belediyelere verilir. 3702 numaralı kanunun 4 ncü maddesinde yazılı hallerde asker ailelerine yardım paraları da mezkûr maddede yazılı cezalara tâbi tutulur ve yardım paraları ile cezalar aynı hükümler dairesinde tahsil ve belediyelere tevdi olunur.

MADDE 5 — Davlet vukuunda silâh altına alınmaktan tecil edilecek olanlardan mahallî belediyeleri ve ihtiyar meclisleri tarafından asker ailelerine yardım karşılığı olarak beher müecceliyet senesi için beş lira tahsil olunur. Tecil edilenlerin listesi askerlik şubelerince mahallî belediyelerine ve ihtiyar meclislerine verilir.

Malî yılın birinci yarısından sonra askere davet edilip tecil edilmiş olanlardan o sene için senelik miktarın yarısı ve malî yılın ikinci yarısından daha evvel davet edilenlerden tamamı alınır.

Bu paralar mükelleflerin buldukları mahallin belediye veya ihtiyar meclisleri tarafından tahakkuk ettirilerek defaten tahsil olunur.

MADDE 6 — Yukarıda yazılı gelirlerden hâsıl olacak miktar ihtiyaca kâfi gelmediği takdirde eksik kalan miktar o şehir ve kasabada oturanlara servet ve iktidarları nisbetinde tevzi edilir. Hükmi şahsiyeti haiz ticarî şirketler de bu

den itibaren 45 nci günü akşamına kadar doğrudan doğruya buldukları mahallerin belediyelerine yatırılır.

Belediye meclislerince konulan yardım zamlarını tahsil etmeyen veya tahsil ettikleri yardım paralarını yukarıda yazılı müddetler içinde yatırmayan fertler ve müesseselerden ve Devlete ve belediyelere ait müesseselerin âmiri ita ve muhasiplerinden, tahsil etmeğe veya yatırmağa mecbur oldukları paralar, % 10 zam ile ve Tahsili emval kanununa göre belediyelerce tahsil edilir.

MADDE 5 — Belediye meclisleri asker ailelerine yardım için, tiyatro, sinema, konser biletlerine % 10 na kadar zam yapmağa salâhiyetlidir. Bu zamlar biletler üzerinde gösterilebileceği gibi bilet bedellerine de ilâve olunabilir. Bu zamlar da 3702 numaralı kanun hükümleri dairesinde Maliyece tahsil olunarak belediyelere verilir. 3702 numaralı kanunun 4 ncü maddesinde yazılı hallerde asker ailelerine yardım paraları da mezkûr maddede yazılı cezalara tâbi tutularak yardım paraları ile cezalar aynı hükümler dairesinde tahsil ve belediyelere tevdi olunur.

MADDE 6 — 1076 sayılı kanunun 25 nci ve 1111 sayılı kanunun 63 ve 64 ncü maddelerinde yazılı sebeplerle silâh altına alınmayanlardan, mahallî belediyeler ve ihtiyar meclisleri tarafından asker ailelerine yardım karşılığı olarak beher müecceliyet senesi için beş lira tahsil olunur. Bu suretle silâh altına alınmamış olanların listesi askerlik şubelerince mahallî belediyelere ve ihtiyar meclislerine verilir.

Malî yılın birinci yarısından sonra askere davet edilip tecil edilmiş olanlardan o sene için senelik miktarın yarısı ve malî yılın ikinci yarısından daha evvel davet edilenlerden tamamı alınır.

Bu paralar mükelleflerin buldukları mahallerin belediye veya ihtiyar meclisleri tarafından takip ettirilerek defaten tahsil olunur.

MADDE 7 — Yukarıda yazılı gelirlerden hâsıl olacak miktar ihtiyaca kâfi gelmediği takdirde, eksik kalan kısım belediye encümince o şehir ve kasabada oturanlarla hükmi şahsiyeti haiz ticarî şirketlere, aynı belde da-

yardıma iştirak ettirilir. Bu suretle tevzi edilecek para mükelleflerin o seneye ait kazanç ve bina vergileri ile bunlar üzerinden alınan buhran, fevkalâde zam ve müdafaa vergileri mecmunun % 25 nisbetinden fazla olamayacağı gibi Devlet, vilâyet ve belediyelerle bunlara bağlı ve sermayesinin yarısından fazlası bunlar tarafından temin edilen daire ve müesseselerdeki bilûmum memur ve müstahdemlerin aylık maaş ve ücretlerinin de ita miktarlarının % 1 ini geçemez. İta miktarları otuz lirayı geçmeyen memur ve müstahdemler bu yardımdan müstesnadırlar.

Kendilerine bu miktardan fazla yardım parası tevzi edilmiş olanlar bu ciheti vesaik ile isbat ettikleri takdirde Belediye encümenince tevzi olunan miktar bu hadde indirilir.

Köylerde, kasaba ve şehirlerde ziraat erbabından olan asker ailelerine yapılacak yardım tercihan imece ve ayniyat suretile temin edilir. Köylerde imece ve aynî yardımlardan başka muhtaç ailelere naktî yardım yapılmasına lüzum ve ihtiyaç hâsıl olduğu takdirde mükelleflere tevzi edilecek para 3664 sayılı kanun hükümleri dairesinde senesi içinde tevzi edilmiş olan salma hattını geçemez.

Belediye encümenleri ve köy ihtiyar meclisleri tarafından tevzi olunan yardımı yapmaktan imtina edenlerden naktî yardımlar şehir ve kasabalarda belediyelerce ve tahsili emval kanununa ve köylerde köy kanununun 66 ncı maddesi hükümlerine göre tahsil olunur. İmece ve aynî yardımları yapmaktan imtina edenlerden bu yardımlar mahallî rayice göre Belediye encümenleri ve köy ihtiyar meclislerince kıymetlendirilerek bedeli yukarıki fıkra hükümleri dairesinde tahsil olunur.

Belediye encümenleri ve köy ihtiyar meclislerinin bu kanuna göre ittihaz eyleyecekleri kararlar aleyhine kararın tebliği tarihinden itibaren 15 gün zarfında kaza ve vilâyet idare heyetlerine itiraz olunabilir. İdare heyetlerinin kararları katidir. Bu kararlar aleyhine herhangi bir kanun yolile itiraz edilemez.

hilinde veya umumî surette aynı matrahlar üzerinde mükerrer tarhiyata meydan vermeden tevzi edilir.

Bu suretle tevzi edilecek para, mükelleflerin o seneye ait kazanç ve bina vergileri ile bunlar üzerinden alınan buhran, fevkalâde zam ve müdafaa vergileri mecmunun % 25 şinden fazla olamayacağı gibi Devlet, vilâyet ve belediyelerle bunlara bağlı ve sermayelerinin en az yarısı bunlar tarafından temin edilen daire ve müesseselerdeki bilûmum memur ve müstahdemlerin aylık maaş ve ücretlerinin de ita miktarlarının % 1 rini geçemez. İta miktarları 50 lirayı geçmeyen memur ve müstahdemlerden bu yardım parası alınmaz.

Kendilerine bu miktardan fazla yardım parası tevzi edilmiş olanlar bu ciheti vesaik ile isbat ettikleri takdirde belediye encümenince tevzi olunan miktar bu hadde indirilir.

Bu suretle yapılmış tevziattan memur ve müstahdem maaşlarına taallük edenler Belediyeler bankası nezdinde Dahiliye vekâleti emrine açılacak «umumî hesaba» yatırılır. Köylerde ve kasaba ve şehirlerde ziraat erbabından olan asker ailelerine yapılacak yardım tercihan imece ve ayniyat suretile temin edilir. Köylerde imece ve aynî yardımlardan başka muhtaç ailelere naktî yardım yapılmasına da lüzum ve ihtiyaç hâsıl olduğu takdirde mükelleflere tevzi edilecek para 3664 sayılı kanunun hükümleri dairesinde senesi içinde tevzi edilmiş olan salma haddini geçemez.

Yardımla mükellef olacakların malî vaziyetleri veya vücut sağlımlıkları şarttır. Belediye encümenleri ve köy ihtiyar meclisleri tarafından tevzi olunan yardımı yapmaktan imtina edenlerden naktî yardımlar şehir ve kasabalarda belediyelerce Tahsili emval kanununa ve köylerde Köy kanununun 66 ncı maddesi hükümlerine göre tahsil olunur.

İmece ve aynî yardımı yapmaktan imtina edenlerden bu yardımlar mahallî rayice göre belediye encümenleri ve köy ihtiyar meclislerince kıymetlendirilerek bedeli yukarıdaki fıkra hükümleri dairesinde tahsil olunur.

Belediye encümenlerinin ve köy ihtiyar meclislerinin bu kanuna göre ittihaz eyleyecekleri kararlar aleyhinde kararın tebliği tarihinden itibaren 15 gün zarfında kaza ve vilâyet idare heyetlerine itiraz olunabilir. İdare heyetlerinin

MADDE 7 — 2256 numaralı kanunla güm-rük resmine munzam belediye hissesine % 50 ye kadar ve şehir hudutları haricindeki muayyen tarifeli bilûmum nakil vasıtalarının birinci ve ikinci mevki bilet bedellerine % 30 kadar İcra Vekilleri Heyeti kararile zam yapılabilir. Bu zamlardan hâsıl olacak para Dahiliye vekâeti emrine Belediyeler bankasına tevdi olunur. Vekâlet bu parayı kendi ihtiyaçlarını temin edemeyen belde ve köylere yardım için kullanır.

MADDE 8 — Bu kanunun tatbikatından mütevellit muameleler dolayısıyla tanzim olunacak bilcümle evrak ve alâkahılar tarafından vukubulacak müracaat ve itirazlar bilcümle resimler, harçlar ve kaydiyelerden muaftır.

MADDE 9 — Muhtaç asker ailelerine yapılacak yardıma belediye ve hususî idareler bir sene evvelki naktî tahsilât miktarının azamî % 2 si nisbetinde iştirake mecburdurlar.

MADDE 10 — Bu kanun mucibince tahsil olunacak paralar belediye ve köy bütçelerinde açılacak hususî bir fasla varidat ve mukabili asker ailelerine yardım namı ile açılacak fasla tahsisat kayıt ve o suretle muhtaçlara tediye olunur. Paralar asker ailelerine yardımdan başka işlere sarfolunamaz. Senesi içinde sarfedilemeyen paralar ertesi sene bütçelerine varidat kaydedilerek aynı hizmete tahsisen sarfalunur.

MADDE 11 — 3 ncü maddede belediyelerce Tahsili emval kanununa göre tahsili gösterilmiş olan paraların tahsiline haciz ve hapis kararları Belediye encümenlerince verilir. Haciz kararları Belediyelerce ve hapis kararları da Cumhuriyet müddei umumiliğince infaz olunur.

kararları katidir.

Bu kararlar aleyhine herhangi bir kanun yolu ile itiraz edilemez.

MADDE 8 — 2256 sayılı kanunla güm-rük resmine munzam belediye hissesine % 50 ye kadar ve şehir hudutları haricindeki muayyen tarifeli bilûmum nakil vasıtalarının birinci ve ikinci mevki bilet bedellerine yüzde üçe kadar İcra Vekilleri Heyeti kararile zam yapılarak hasilâtı Dahiliye vekâleti emrine Belediyeler bankasında açılacak umumî hesaba yatırılır.

Vekâlet «Umumî hesap» a yatırılmış paraları kendi ihtiyaçlarını temin edemeyen belediye ve köylere yardım için kullanır.

MADDE 9 — İhtiyaç azaldıkça belediyeler ve köy ihtiyar heyetleri tarafından bu kanun mucibince yurtdaşlara tahmil edilecek mükellefiyetler de, ihtiyacı karşılayacak hadlere irca olunur.

MADDE 10 — Bu kanunun tatbikatından mütevellit muameleler dolayısıyla tanzim olunacak bilcümle evrak ve alâkahılar tarafından vukubulacak her türlü müracaat ve itirazlar bilcümle resimler, harçlar ve kaydiyelerden muaftır.

MADDE 11 — Muhtaç asker ailelerine yapılacak yardıma, belediye ve hususî idareler bir sene evvelki naktî tahsilât yekûnunun azamî yüzde ikisi nisbetinde iştirake mecburdurlar.

MADDE 12 — Bu kanun mucibince tahsil ve tahsis olunacak paralar belediye ve köy bütçelerinde açılacak hususî bir fasla varidat ve mukabili asker ailelerine yardım namile açılacak fasla sarfiyat kaydolunur.

Bu paralar asker ailelerine yardımdan başka işlere ve maksatlara sarfolunamaz. Senesi içinde sarfedilemeyen paralar ertesi sene bütçelerinde aynı fasla varidat kaydedilerek aynı hizmete tahsisen sarfolunur.

MADDE 13 — Bu kanunun 4 ncü maddesinde belediyelerce Tahsili emval kanununa göre tahsil edileceği gösterilmiş olan paraların tahsili emrinde icabedecek haciz ve hapis kararları Belediye encümenlerince verilir. Haciz Kararları belediyelerce, hapis kararları Cumhuriyet Müddeiumumilerince infaz olunur.

MUVAKKAT MADDE 1 — Bu kanunun neşrinden evvel belediye ve köylerce asker ailelerine yardım için yapılan istikraz ve tavizlerden kalan borçlar bu kanunda yazılı menabiden hasıl olacak paralardan ödenir.

MADDE 12 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 13 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5 - VIII - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydan</i>		<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	
Mü. V.		Ti. V.
<i>C. K. İncedayı</i>		<i>M. Ökmen</i>

MADDE 14 — 1111 sayılı askerlik kanununun 71, 72, 73 ncü maddeleri mülğadır.

MUVAKKAT MADDE 1 — Bu kanunun neşrinden evvel belediye ve köylerce asker ailelerine yardım için yapılan istikraz ve tavizlerden kalan borçlar bu kanunda yazılı membalardan hâsıl olacak paralardan ödenir.

MUVAKKAT MADDE 2 — Lüzum görülen vilâyetlerde, valilerin muvafakati ile, şimdiki kadar tatbik edilmekte olan usule tevfikân tahakkuk ettirilen tekâliften bu kanunun icabetirdiği ihzaratın ikmaline kadar azamî iki ay müddetle tahslâta devam olunabilir.

MADDE 15 — Hükûmetin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16 — Hükûmetin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.